

ون‌ها در گذر زمان

در سیر تکاملی طراحی ون‌ها، فاکتور حمل بار جایی خود را به آسایش سرنشینان داده است ...

در سیر تکاملی طراحی ون‌ها، فاکتور حمل بار جایی خود را به آسایش سرنشینان داده است
ون‌ها در گذر زمان

جام جم آنلاین: در صنعت خودروسازی جهان به ون‌ها نگاه ویژه‌ای می‌شود. این خودرو که از حیث ساختار ظاهری و فضای داخلی از تنوع خیره‌کننده‌ای برخوردار است به دلیل فضای قابل توجه درونی و امکان حمل مسافر و همچنین محموله‌های کوچک و بزرگ، مورد توجه سازندگان خودرو و مصرف‌کنندگان قرار دارد.

طی 100 سال گذشته خودروهای ون سیر تکاملی جالب توجهی داشته‌اند. آنها ابتدا بیشتر به خودروهای باری شبیه بودند تا وسیله‌ای مناسب برای جابه‌جایی افراد. اما به مرور توجه به انسان در طراحی و ساخت این دسته از خودروها بیشتر شد تا جایی که ون‌های طراحی شده امسال به پیشرفته‌ترین فناوری‌های روز جهان از جمله Wi-Fi، اینترنت پرسرعت و امکانات کامل پذیرایی مجهز هستند.

نخستین سری از خودروهای ون - بر اساس آنچه امروزه این نوع خودروها را دسته‌بندی می‌کنیم - سال 1926 تولید شدند. یک کارخانه تولیدکننده خودرو در چکسلواکی آن روزها موسوم به تاترا (Tatra) خانواده‌ای از خودروها با عنوان تاترا 12 (Tatra 12) تولید می‌کرد که مهم‌ترین مشخصه اصلی‌شان بزرگ بودنشان بود. یکی از اعضای این خانواده، خودروی ون تاترا 12 بود که می‌شد از آن برای جابه‌جایی افراد و محموله‌ها استفاده کرد. خانواده Tatra 12 در حد فاصل سال‌های 1923 تا 1926 تولید می‌شدند. تا پیش از آن تمام کارخانجات سازنده خودرو در چکسلواکی خودروهای گران‌قیمتی تولید می‌کردند که تنها افراد ثروتمند توانایی خرید آن را داشتند، اما بتدریج برخی کارخانجات بر آن شدند تا مدل‌های ارزان‌تری نیز برای دامداران و کشاورزان ارائه کنند. Tatra 11 و در ادامه Tatra 12 نتیجه چنین نگرشی بودند، اما میان تمامی خودروهایی که در این مجموعه‌ها قرار می‌گرفتند، نوع ون تاترا بیشتر مورد توجه قرار گرفت، چون نه تنها نسبت به مدل‌های دیگر ارزان‌قیمت‌تر بود، بلکه به دلیل قابلیت حمل همزمان بار و مسافر کارایی قابل توجهی نیز به همراه داشت. کمی آن طرف‌تر از چکسلواکی یعنی در اسپانیا، ون‌هایی در سال 1965 ساخته می‌شدند که به ون sava 213 شهرت داشتند. این ون‌ها گرچه ظاهر چندان جذابی نداشتند، اما برای جابه‌جایی افراد و حمل بار ایده‌آل بودند، به طوری که تا سال‌ها از این نوع خودرو در بسیاری از مناطق اسپانیا و اروپا استفاده می‌شد. sava 213 در مناطق روستایی اسپانیا کاربردهای زیادی داشت. اما در حال حاضر نگرشی که درخصوص طراحی ون‌ها وجود دارد صرفاً به حمل افراد و محموله‌های باری مربوط نمی‌شود. نگاهی به فضای داخلی ون‌های امروزی و سیستم‌های به کار گرفته شده در آنها نشان می‌دهد جدای از آن که تا 3 ردیف صندلی در یک فضای نسبتاً بزرگ قرار گرفته تا سرنشینان مشکلی در حین جابه‌جایی نداشته باشند، انبوهی از امکانات پیشرفته ارتباطاتی، سرگرمی و پذیرایی نیز برای آنها در نظر گرفته شده است.

برای مثال خودروی ونی همچون KV7 به عنوان نمونه‌ای نوین از این دسته خودروها حرف‌های زیادی برای گفتن دارد. در این خودرو که فعلاً به عنوان یک محصول مفهومی از سوی شرکت کیا رونمایی شده خبری از 2 یا 3 ردیف صندلی پشت سر هم نیست، بلکه سرنشینان حتی در انتخاب محل نشستن و زاویه‌ای که با سایر صندلی‌ها خواهند داشت دارای حق انتخاب هستند. استراتژی اصلی در طراحی فضای داخلی این ون بر اصل نزدیکی هر چه بیشتر دوستان و اعضای خانواده در سفرهایی که شاید بیش از یک روز نیز به طول انجامند، گذاشته شده است. داخل این خودرو 2 صندلی اصلی (قسمت جلو) و 2 صندلی کوچک‌تر در قسمت عقب همراه یک کاناپه کوچک دیده می‌شود. این تنوع چشمگیر در سفرهای طولانی‌مدت کمک زیادی به سرنشینان می‌کند تا خستگی راه را از تن دور کنند. گذشته از آن، امکاناتی همچون نمایشگر لمسی رایانه‌ای، سیستم هوشمند چیدمان وسایل، Wi-Fi و هرآنچه برای یک سفر طولانی نیاز است در این فضای محدود دیده می‌شود. درهای بزرگ این خودرو یکی از ویژگی‌های اصلی آن محسوب می‌شود که آن را از این حیث متمایز از سایر خودروهای ون امروزی کرده است. KV7 نخستین بار در نمایشگاه دیترویت 2011 رونمایی شد تا علاقه‌مندان به خودرو با نسل جدیدی از ون‌ها آشنا شوند.

نکته: طی 100 سال گذشته خودروهای ون سیر تکاملی جالب توجهی داشته‌اند. آنها ابتدا بیشتر به خودروهای باری شبیه بودند تا وسیله‌ای مناسب برای جابه‌جایی افراد. اما به مرور توجه به انسان در طراحی و ساخت این دسته از خودروها بیشتر شد گرچه KV7، ون چشم‌نوازی است، اما شرکت کیا فعلاً برنامه‌ای برای تولید انبوه آن ندارد. با این حال ون‌های تولیدشده دیگری هستند که از نظر فناوری‌های نوین به کار رفته در آنها حرف‌هایی قابل توجه فراوانی برای زدن دارند. ون Vito مرسدس بنز از جمله این خودروهاست. از این خودرو نخستین بار سال 2010 مقابل چشمان گروهی از وزرای اقتصادی اتحادیه اروپا که در سن سباستین اسپانیا گرد هم آمده بودند، رونمایی شد. بخوبی می‌شد در آن روز تمایل به سوار شدن در این خودروی متفاوت را در چشمان آنها

مشاهده کرد. مدیران ارشد مرسدس بنز، این خودرو را یکی از اقتصادی‌ترین و ن‌های حال حاضر جهان معرفی کردند و مدعی شدند استفاده از باتری لیتیوم یونی در آن، یکی از ویژگی‌های غیرقابل چشم پوشی چنین خودروی ونی به شمار می‌آید.

نسخه اول Vito مجهز به موتور دیزلی است که به دلیل رعایت استاندارد 5 اروپا حداقل آلایندگی کربنی را همراه دارد. با این همه طولی نکشید که نسخه برقی آن نیز به بازار آمد. Vito که ظرفیت حمل 900 کیلوگرم بار را دارد سال 2011 در حالی به مرحله تولید انبوه رسید که سال 2010 بیش از 100 دستگاه از این خودرو به حدود 20 شرکت خریدار به عنوان نوبرانه واگذار شد. این خریداران عمدتاً شرکت‌ها و موسسات عمومی بودند که به این نتیجه رسیده بودند Vito بهترین و به صرفه‌ترین انتخاب برای جابه‌جایی کارکنان و روسایشان به شمار می‌آید. مرسدس بنز در ساخت این خودرو به این نکته توجه کرده است که در برخی نقاط جهان، مناطقی وجود دارند که رعایت استانداردهای زیست‌محیطی و عدم آلایندگی هوا يك #&171;باید» بسیار مهم است. Vito برقی انتخاب مناسبی برای این نوع مناطق است چون آلایندگی کربنی آن صفر است و گذشته از آن برخلاف بسیاری از ون‌های امروزی، سر و صدای چندانی نیز به همراه ندارد. به همین دلیل قرار است در فاز بعدی تولید انبوه، بالغ بر 2 هزار دستگاه از این خودروی ون ساخته شود. این خودرو تنها با تکیه بر نیروی برق حرکت می‌کند و با هر بار شارژ کامل باتری، مسافتی حدود 130 کیلومتر را طی می‌کند. این خودرو به دلیل موتور برقی خود از حداکثر سرعت 80 کیلومتر بر ساعت برخوردار است، سرعتی که شاید کم به نظر برسد، اما برای افرادی که معمولاً از این نوع خودروها استفاده می‌کنند کافی و خوشایند است.

مهندسان مرسدس بنز یکی از پیچیده‌ترین آزمون‌های تصادفات را برای این خودرو پیاده کرده‌اند. آنها با نصب چند کیسه هوا در نقاط مختلف فضای درون خودرو، ضریب ایمنی آن را تا حد قابل توجهی افزایش داده‌اند. همچنین نصب سیستم‌های پیشرفته ترمز ضد قفل ABS و ASR در این خودرو خیال سرنشینان آن را حتی در روزهای برفی که سطح جاده ممکن است پوشیده از یخ باشد نیز راحت کرده است.

موفقیت‌هایی که طراحان و مهندسان صنعت خودرو در ارائه ون‌های امروزی داشته‌اند آنها را به تأثیرگذاری این دسته از خودروها در آینده صنعت خودروسازی جهان امیدوار کرده است. از این‌رو هر از گاهی طرح‌های استثنایی در این زمینه ارائه می‌شوند که در نگاه نخست تحقق آنها را تنها می‌توان به دهه‌های آینده موکول کرد. Tubik از جمله این طرح‌هاست. این خودرو که فعلاً در حد طرح‌ها و نقشه‌های هیجان‌انگیز رایانه‌ای ارائه شده است، محصول تفکر خلاقانه طراحان شرکت فرانسوی سیتروئن است. در این خودرو 2 مشخصه کلی دیده می‌شود: ظرفیت قابل توجه حمل افراد و انعطاف‌پذیری چشمگیر، حتی فراتر از لیموزین‌ها. Tubik مجهز به 2 موتور است. موتور احتراقی در قسمت جلو و نسخه برقی در انتهای آن قرار دارد. گذشته از این ویژگی خاص، فضای درون آن نیز با هر طرحی که تاکنون در خصوص ون‌ها دیده‌اید، تفاوت دارد.

نوع چیدمان صندلی‌ها در فضای داخلی به گونه‌ای است که راننده تنها با فشردن يك دکمه می‌تواند فضای داخل را که برای نشستن چند نفر تنظیم شده است جهت قرار دادن انبوهی از بارها آماده کند. این خودرو به انبوهی از فناوری‌های نوین مجهز است. تشخیص راننده از طریق اثرانگشت از جمله آنهاست که با استفاده از آن ضریب امنیتی خودرو به اوج خود می‌رسد. Tubik مجهز به صفحه نمایشگری نصب‌شده بالای سر راننده و همچنین نسخه دیگری در دل فرمان است که راننده با استفاده از آنها و دوربین‌هایی که اطلاعات تصویری شفاف‌تری ارسال می‌کنند اشراف کاملی به محیط اطراف خودرو و البته نقطه کور پشت آن دارد. به نظر می‌رسد این محصول سیتروئن تعریف کاملاً متفاوتی از خودروهای ون باشد، تعریفی که تبدیل آن به واقعیت، زمان زیادی خواهد برد.

مهدی بیرگری / جام جم